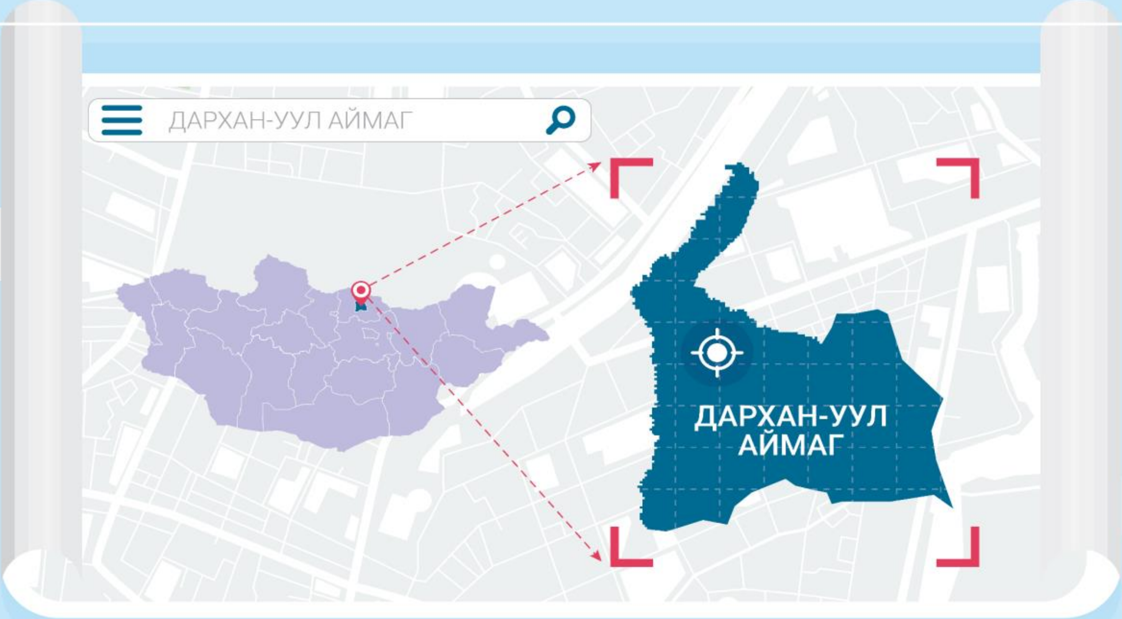

ИРГЭДИЙН

2022 ОНЫ БАТЛАГДСАН ТӨСВИЙН МЭДЭЭЛЛИЙГ АШИГЛАВ

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC
Швейцарын хөгжлийн агентлаг

GLOBAL PARTNERSHIP FOR SOCIAL ACCOUNTABILITY

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

MASAM

Швейцарын хөгжлийн агентлаг болон Нийгмийн эгэх хариуцлагын дэлхийн түншлэлийн санхүүжилтээр Дэлхийн банкны хэрэгжүүлж буй “Монгол Улсад нийгмийн эгэх хариуцлагыг бэхжүүлэх нь” буюу MASAM II төслийн хүрээнд тус аймгийн “Иргэдийн төсөв” эмхэтгэлийг бүтээв.

МЭНДЧИЛГЭЭ

МЭНДЧИЛГЭЭ

Эрхэм хүндэт танд Дархан хот байгуулагдсаны түүхт 60, 61 жилийн ойн баярын мэндийг хүргэе.

Миний бие иргэд, хөдөлмөрчдийнхөө итгэлийг хүлээж томилогдсоноос хойш иргэдийн санал хүсэлт, нийгмийн эрэлт хэрэгцээ, тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэх ажлыг онцгойлон анхаарч, аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг улс, эх орны хөгжлийн чиг ханддагатай уялдуулан, хийж хэрэгжүүлсэн ажлын тайлангаа та бүхэнд хүргэж байна.

Тухайлбал нийслэлийн төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд манай аймагт шинэ суурьшлын бүс "Залуус хотхон"-ыг байгуулах, зарим их дээд сургуулийг шилжүүлэн байршуулах, Гангийн цогцолбор, Арьс ширний томоохон цогцолборыг байгуулан үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, Дархан хотын бохир усны менежментийг сайжруулах, гэр хорооллыг инженерийн төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбох, хотын доторх авто замын сүлжээг нэмэгдүүлэх, газар тариалан, эрчимжсэн мал аж ахуйг хослон хөгжүүлэх, Боловсрол-2032, Ногоон Дархан-2032 хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж, Дархан хотыг 2035 он хүртэл хөгжүүлэх урт хугацааны төлөвлөгөө батлуулан хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байгааг дуулгахад таатай байна.

60 жилийн түүхтэй хотын маань нэр хүнд, найрамдал хамтын ажиллагаа Монгол улсад төдийгүй гадаадын олон оронд өргөжин тэлж, дэлхийд нэрлэгдэх хот болон хөгжинө гэдэгт итгэлтэй байна.

**ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА,
ДАРХАН ХОТЫН ЗАХИРАГЧ** **Б.АЗЖАРГАЛ**

АГУУЛГА:

1 МЭНДЧИЛГЭЭ
4 АЙМГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ
5 ТӨСӨВ ГЭЖ ЮУ ВЭ?
6 АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ТАТВАРЫН ОРЛОГО
7 ОНХС
8 АЙМГИЙН НЭГДСЭН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА
10 АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА
12 СУМДЫН ТӨСВИЙН НИЙТ ОРЛОГО, ЗАРЛАГА
14 АЙМГИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ
15 АЙМГИЙН ОНХС-ГИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ
16 СУМДЫН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ, ОНХС
43 НЭР, НЭРШЛИЙН ТАЙЛБАР
44 АЙМАГ, СУМЫН ЧИГ ҮҮРЭГ
45 ТОВЧИЛСОН ҮГСИЙН ТАЙЛБАР

Дархан хотын бэлгэдэл тэмдэг, түүнийг хэрэглэх журмыг анх хотын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргааны гишүүдийн 1974 оны 96 дугаар тогтоолоор баталсан бөгөөд найрамдан эвлэлдэхийг бэлгэдсэн Хаан бугуйвчийг бэлгэ тэмдгээ болгож байсан. /Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн 2001.05.09-ний 46-р тогтоолоор Дархан-Уул аймгийн тугаар батлав./

НИЙТ ХҮН АМЫН ТОО

104.7 мянга

49.1% | 50.9%

4 сум

26 баг

29.5 мянган өрх

3.3 мянган км2 газар нутагтай

ДНБ (тэрбум төгрөг)

Хөдөө аж ахуй	Худалдаа, үйлчилгээ	Үйлдвэрлэл	Бусад
11.0%	42.0%	47.0%	

*Урьдчилсан гүйцэтгэл

Нийт малын тоо 355.4 мянган толгой

ТӨСӨВ ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Төрийн болон орон нутгийн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх зорилгоор төрийн мэдэлд хуримтлуулан хуваарилж зарцуулах хөрөнгө

ТӨСВИЙН БҮТЭЦ:

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА, ТЭНЦЭЛ:

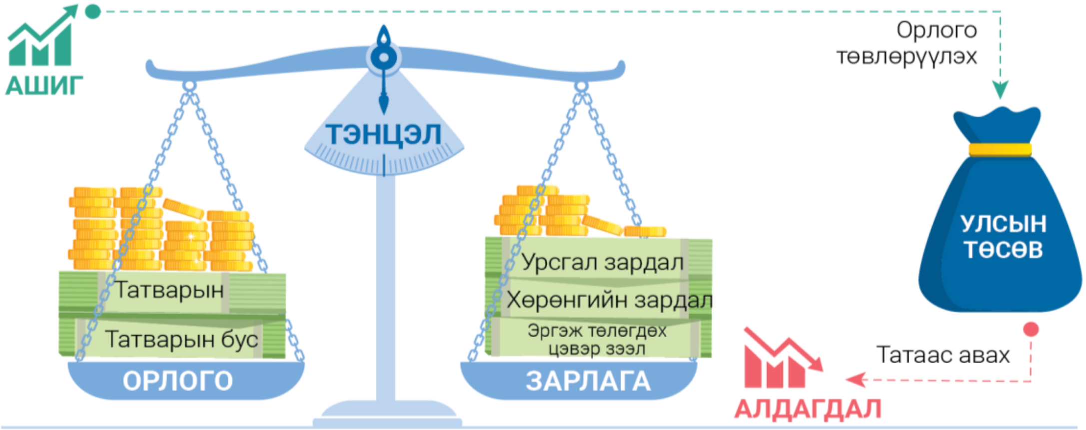

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ТАТВАРЫН ОРЛОГО:

2022 оныг хүртэл:	2022 оны 1 дүгээр сарын 1-нээс мөрдөж буй
	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын 40 хувь (ШИНЭ)
Нийслэл хотын албан татвар	Нийслэл хотын албан татвар
Газрын төлбөрийн орлогын 60%	
Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	
Автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	Автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар
Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ашигласан усны төлбөр	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ашигласан усны төлбөр
Цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын албан татвар	
Өв залгамжлал, бэлэглэлийн албан татвар	Өв залгамжлал, бэлэглэлийн албан татвар
Улсын тэмдэгтийн хураамж	Улсын тэмдэгтийн хураамж
Газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн 20 хувь	Газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн 20 хувь

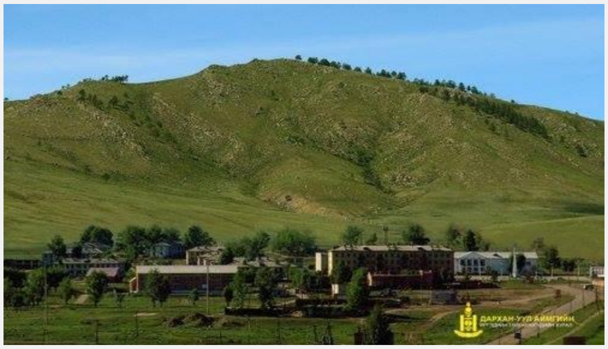

“Дархан хайрхан” уул нь Хэнтийн нурууны салбар их Дархан, бага Дархан гэсэн хоёр хэсгээс бүрдэх бөгөөд далайн түвшнээс дээш 1239.2 метр өргөгдсөн тогтоц бүхий хайрхан юм. Энэхүү уул нь ой модтой, ховор ан амьтан, булаг горхитой, овоо тахилга бүхий байгалын үзэмж бүрдсэн онцгой хайрхан юм.

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САН:

Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих, бүс нутгийн тэнцвэртэй байдлыг хангах зорилгоор улсын төсвөөс орон нутгийн төсөвт олгохоор дахин хуваарилсан хөрөнгө.

ИРГЭДИЙН ОРОЛЦОО:

ОНХС-гийн эх үүсвэр:

- Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр
- Газрын тосны нөөц ашигласны төлбөр
- Ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр
- Ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр
- Олон улсын төсөл, хөтөлбөрөөс олгох урамшуулал, дэмжлэг

МАЛЫН ТОО ТОЛГОЙН АЛБАН ТАТВАРЫН ОРЛОГО:

ШИНЭ

Нэг малын тоо толгойд тухайн татварын жилд ногдуулах албан татварын хэмжээ нь 0-2000 төгрөг байна.

Албан татварын хэмжээг дээрхи хязгаарт багтаан сум, дүүргийн ИТХ малын төрөл тус бүрээр тогтооно.

Дараах зүйлд зарцуулна. Үүнд:

- Бэлчээрийн менежментийг сайжруулах;
- Бэлчээрийн болон газар тариалангийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх;
- Малын эрүүл мэндийг хамгаалах, халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх;
- Малын чанарыг сайжруулах;
- Гэмт халдлага, гамшгаас хамгаалах;
- Хур тунадасны хэмжээг нэмэгдүүлэх;
- Малын тэжээлийн ургамал тариалах, тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх;
- Байгаль орчныг хамгаалах, хортон мэрэгчидтэй тэмцэх;
- Малчдад зориулсан сургалт, сурталчилгааны зардалд зарцуулна.

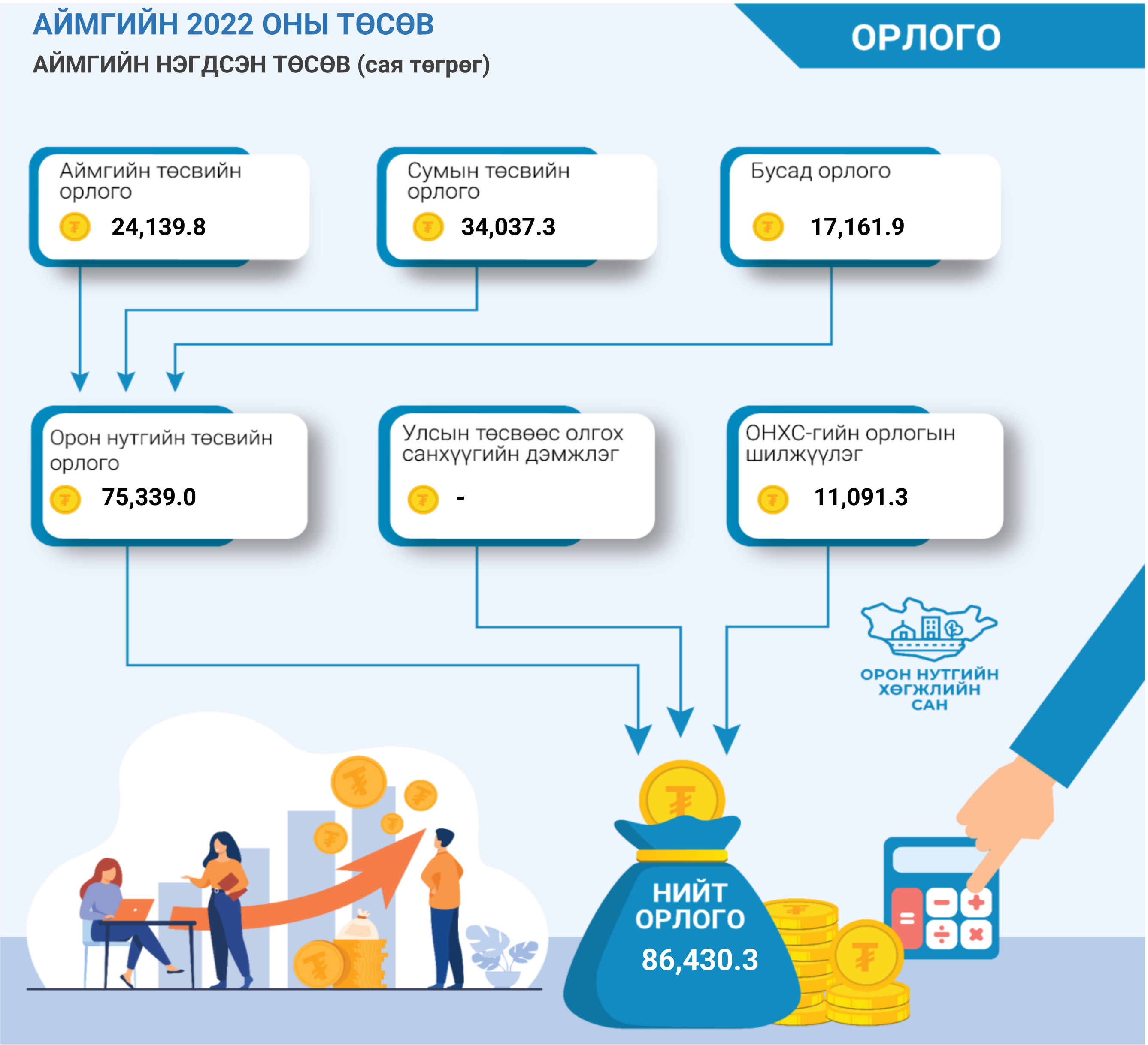
АЙМГИЙН 2022 ОНЫ ТӨСӨВ
АЙМГИЙН НЭГДСЭН ТӨСӨВ (сая төгрөг)
ОРЛОГО
Аймгийн төсвийн орлого 24,139.8
Сумын төсвийн орлого 34,037.3
Бусад орлого 17,161.9
Орон нутгийн төсвийн орлого 75,339.0
Улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэг -
ОНХС-гийн орлогын шилжүүлэг 11,091.3
ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САН
НИЙТ ОРЛОГО 86,430.3

ЗАРЛАГА

Улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлого
1,777.6

Орон нутгийн төсвийн урсгал зардал
50,752.6

- **6,846.2** Цалин хөлс, адилтгах зардал
- **5,997.7** Бараа үйлчилгээний зардал
- **1,299.7** Татаас, шилжүүлэг
- **36,609.0** Бусад зардал

Хөрөнгийн зардал
22,808.8

- **-** Барилга, байгууламж
- **1,170.3** Их засвар
- **-** Тоног, төхөөрөмж
- **21,638.5** Бусад хөрөнгө

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САН
11,091.3

- **6,014.2** Аймгийн ОНХС
- **5,077.1** Сумдын ОНХС

АЙМГИЙН ТӨСӨВ (сая төгрөг)

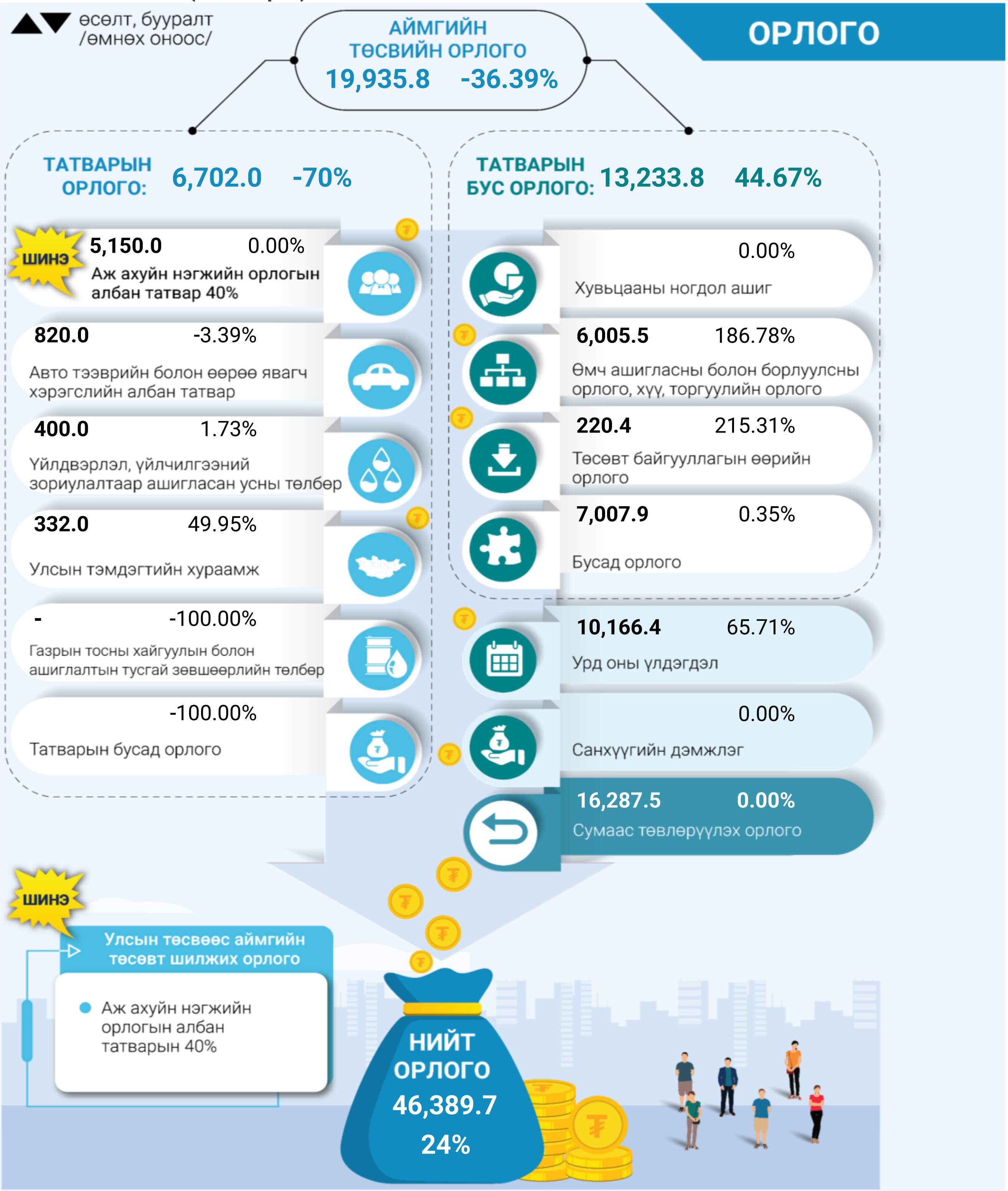

ЗАРЛАГА

▲▼ өсөлт, бууралт /өмнөх оноос/

* дахин их/бага/ өмнөх оноос/

НИЙТ ЗАРЛАГА 46,389.7 39%

Зардлын төрөл	Дүн	Өөрчлөлт
Нутгийн удирдлага	5,570.4	77.37%
Боловсрол, спорт	686.3	405.75%
Эрүүл мэнд		0.00%
Хот тохижилт, нийтийн аж ахуйн үйлчилгээ	596.1	-54.62%
Хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ		0.00%
ОНХС	6,014.2	23.05%
Бусад	2,871.5	-11.07%
Байгаль орчин	845.6	-27.24%
Соёл	505.4	-65.84%
Нийгмийн хамгаалал	830.6	18.67%
Зам, тээвэр	2,363.3	0.00%
Хөрөнгө оруулалт	17,023.5	43.02%
Эргэн төлөгдөх зээл	6,005.5	0.00%

АЙМГИЙН ТӨСВИЙН НИЙТ ЗАРЛАГА 43,312.4 55%

	Дүн	Өөрчлөлт
Сумдад олгох санхүүгийн дэмжлэг	1,299.7	-66.32%
Улсад төвлөрүүлэх орлого	1,777.6	7.96%

СУМДЫН ТӨСВИЙН НИЙТ ОРЛОГО (сая төгрөг)

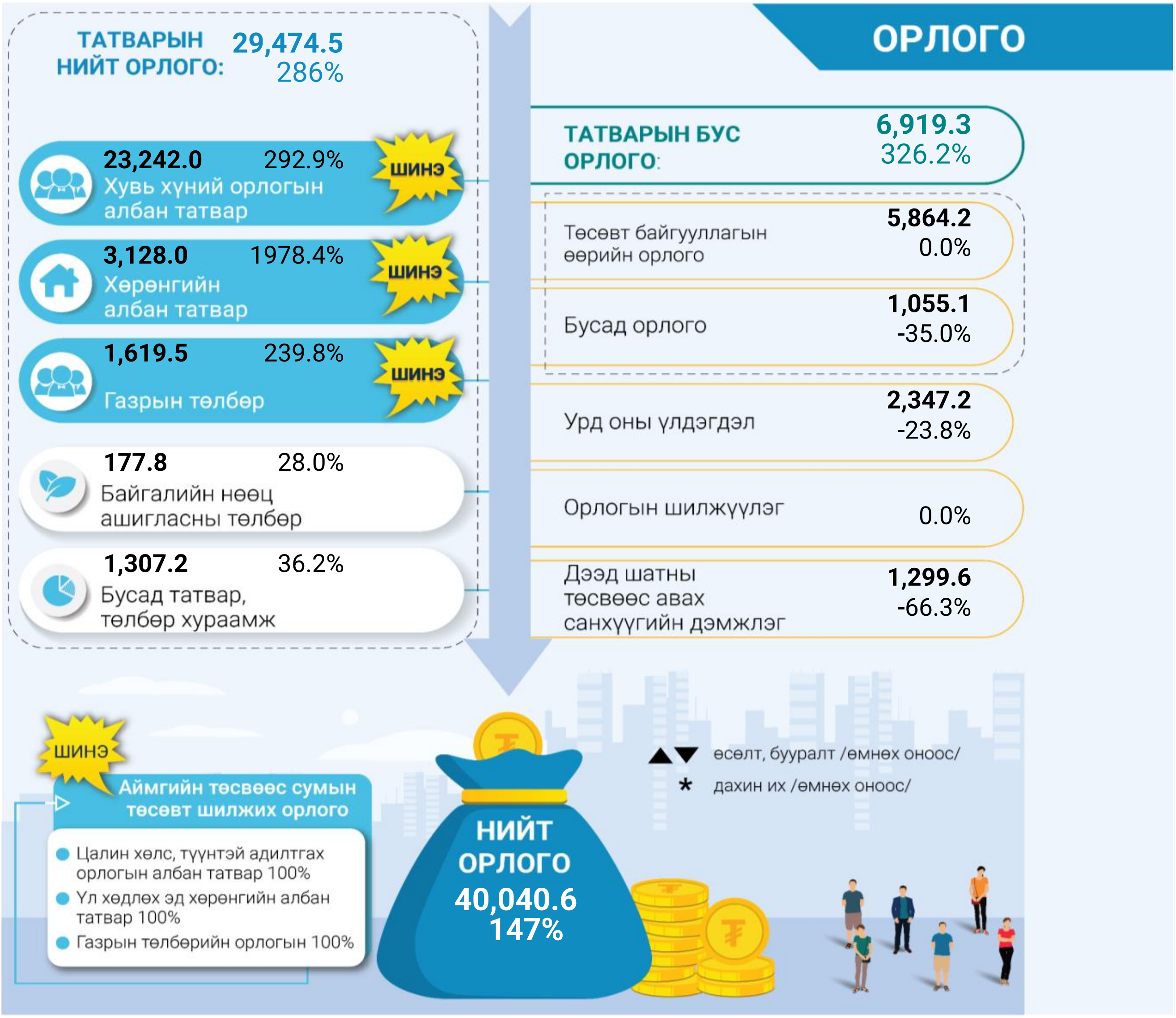

СУМДЫН ТӨСВИЙН НИЙТ ЗАРЛАГА (сая төгрөг)

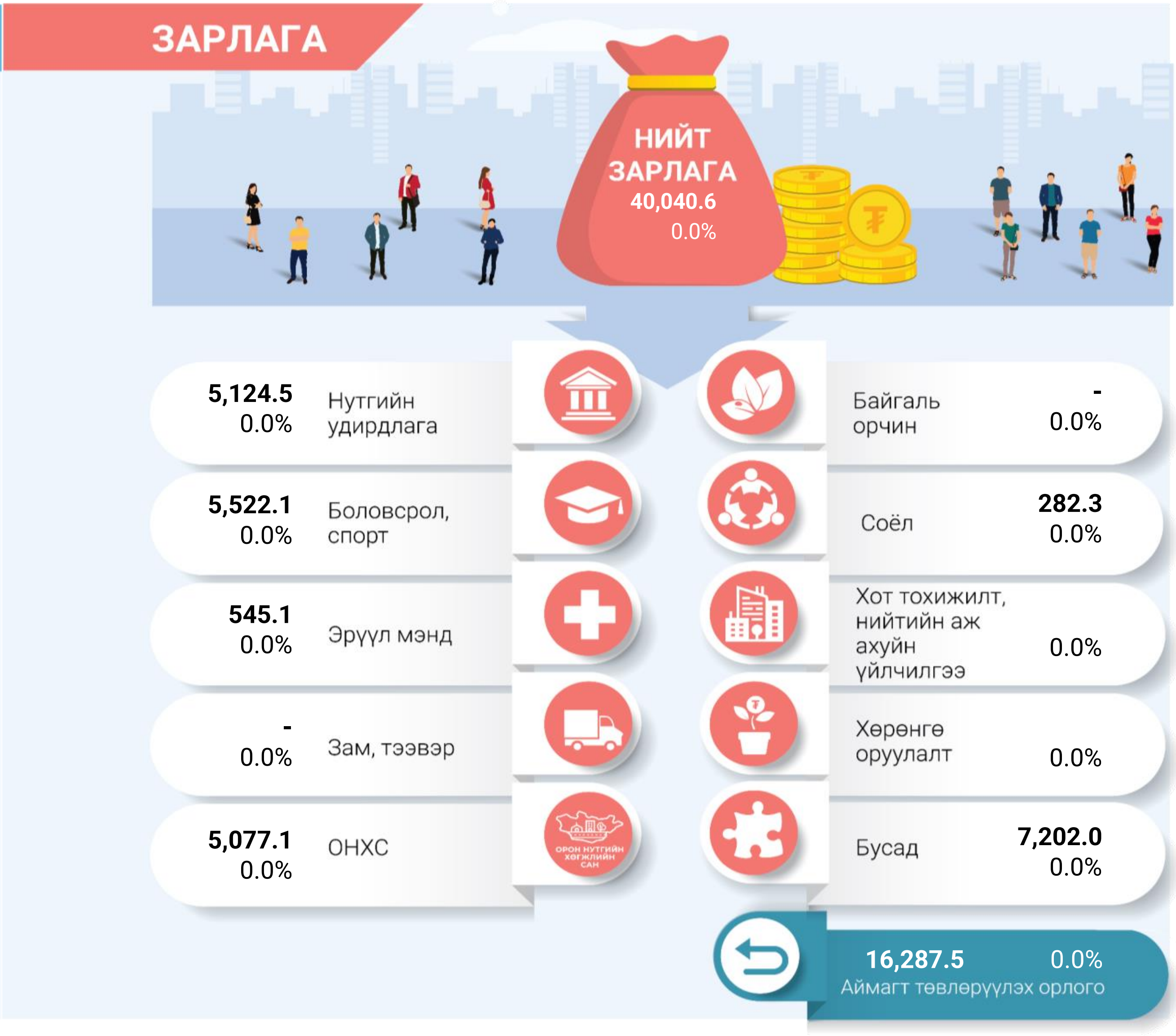

АЙМГИЙН НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая төгрөг)

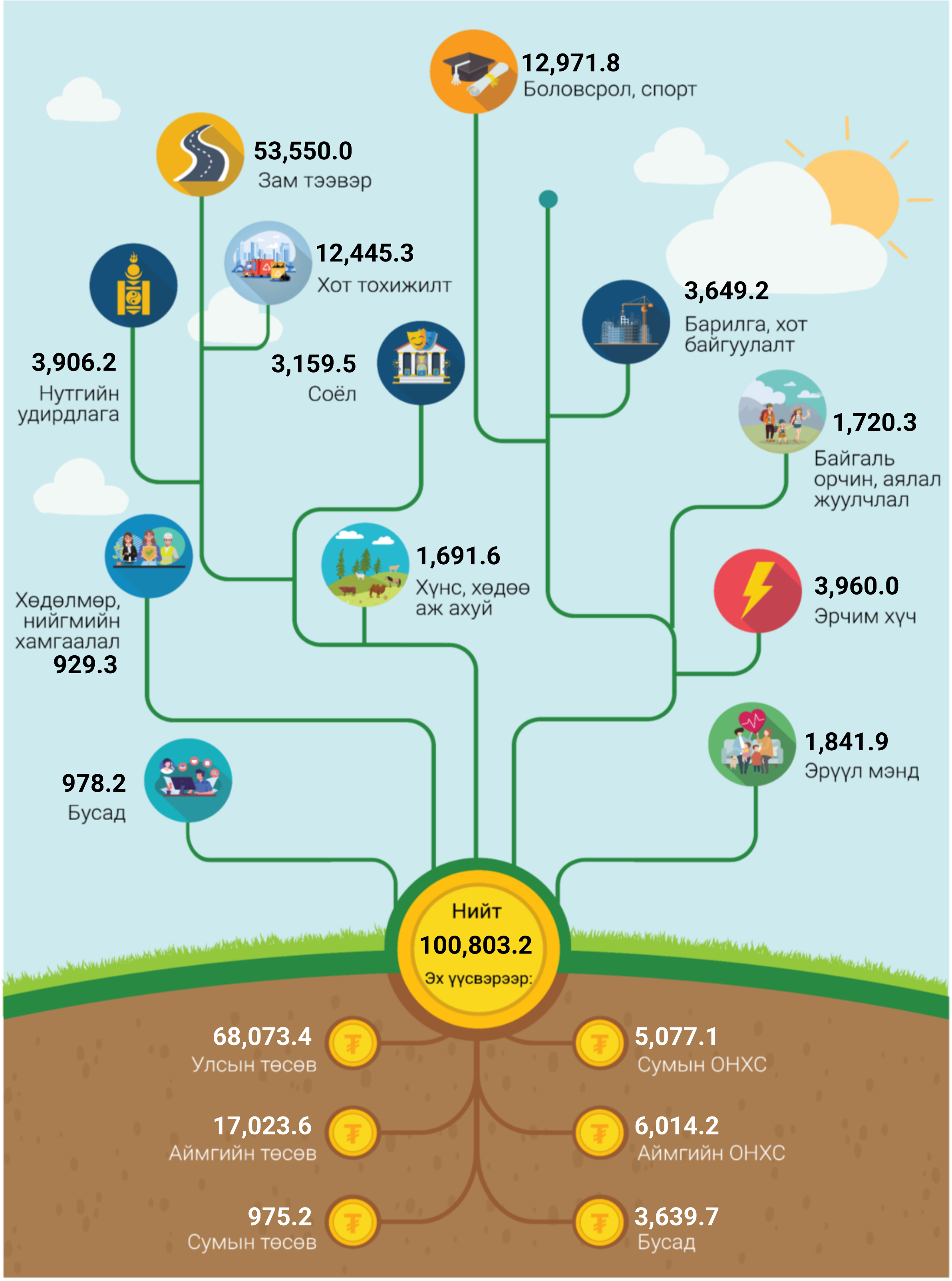

АЙМГИЙН ОНХС-ГИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая төгрөг)

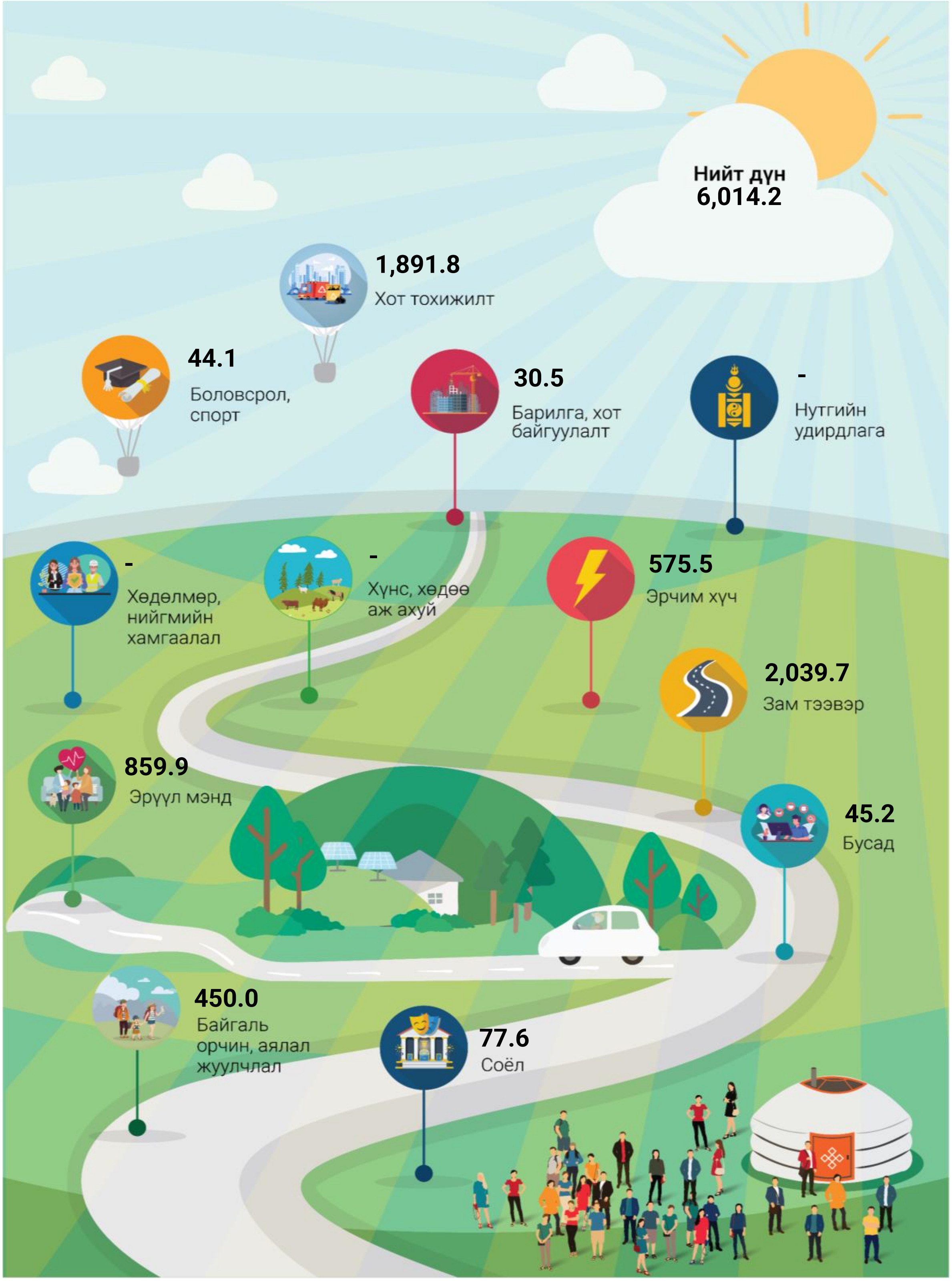

Дархан сум

98.13 км2 газар нутагтай

БАТЛАГДСАН ТӨСӨВ (сая төгрөг)

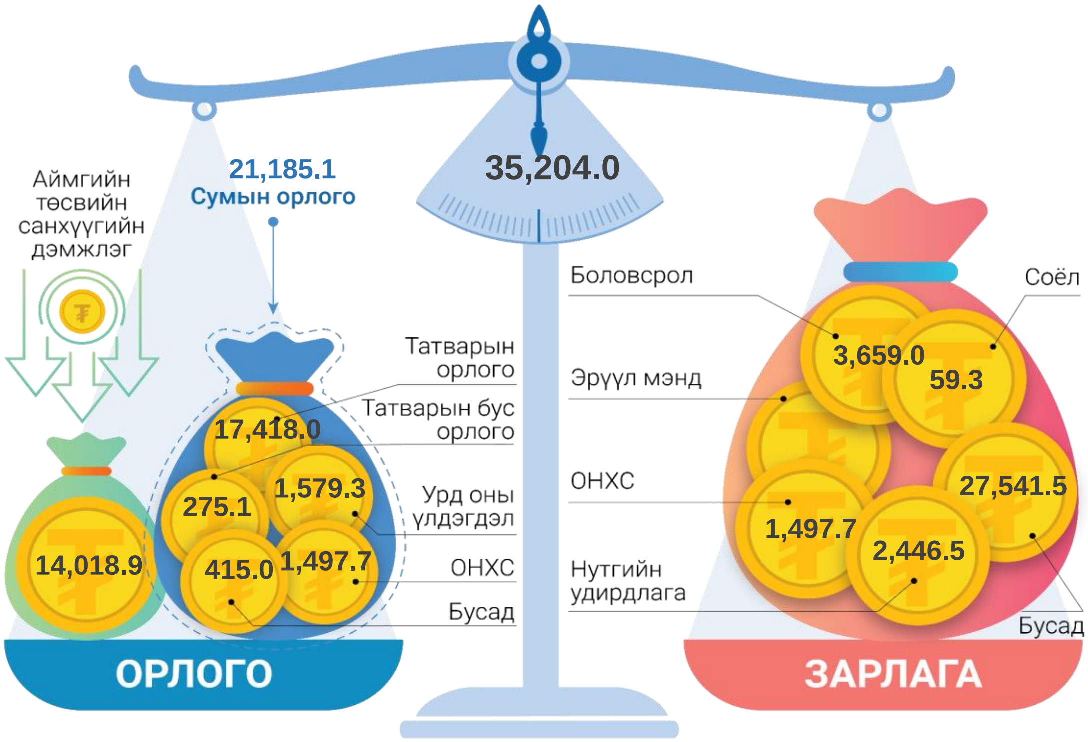

НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

НИЙТ ДҮН	Улсын төсөв	Аймгийн төсөв	Сумын төсөв	Аймгийн ОНХС	Сумын ОНХС	Бусад
60,673.2	31,608.8	17,023.6	975.2	5,931.3	1,497.5	3,636.8

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

1,878.5 Спорт цогцолбор, 2200 суудал	**3,391.6** Хуучин Дархан спортын ордон	**200.0** Аврах гал унтраах ангийн барилга	**2,900.0** Цагдаагийн байрны барилгын өргөтгөл	**310.0** "Миний Монгол" цэцэрлэгт хүрээлэнгийн хөл бөмбөгийн талбай,
330.0 Тосгон чиглэлийн гадна дулааны шугам	**400.0** Үерийн ус зайлуулах суваг	**420.0** Хабитат, Мангирт чиглэлийн дулаан хангамжийн 2 дугаар контур	**1,800.0** Хотын гэрэлтүүлэг	**400.0** Нийтийн эзэмшлийн орон сууцны засвар, шинэчлэлт
134.0 Нийтийн эзэмшлийн орон сууцны их засвар /4, 5, 8, 9, Өргөө баг/	**200.0** Нийтийн эзэмшлийн орон сууцны засвар, шинэчлэл	**300.0** Цэвэр усны шугамын шинэчлэл	**2,200.0** Сургуулийн барилга, 480 суудал	**100.0** АШУИС-н "Спорт заалны барилга"
360.0 Багшийн хөгжлийн төвийн барилга худалдан авах	**400.0** Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал	**200.0** Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл	**50.0** Анагаахын сургуулийн дотуур байрны барилгын их засвар	**100.0** ХААИС-н барилгын их засвар
200.0 Ерөнхий боловсролын сургуулиудын сургалтын тоног төхөөрөмж	**150.0** ШУТИС, Технологийн сургуулийн барилгын их засвар	**128.0** Ерөнхий боловсролын сургуулиудын багш нарын тоног төхөөрөмж	**2,400.0** Музей, номын сангийн цогцолбор	**2,135.1** Аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто зам

НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

НИЙТ ДҮН 60,673.2

Улсын төсөв	Аймгийн төсөв	Сумын төсөв	Аймгийн ОНХС	Сумын ОНХС	Бусад
31,608.8	17,023.6	975.2	5,931.3	1,497.5	3,636.8

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

1,878.5
Спорт цогцолбор, 2200 суудал

3,391.6
Хуучин Дархан спортын ордон

200.0
Аврах гал унтраах ангийн барилга

2,900.0
Цагдаагийн байрны барилгын өргөтгөл

310.0
"Миний Монгол" цэцэрлэгт хүрээлэнгийн хөл бөмбөгийн талбай,

330.0
Тосгон чиглэлийн гадна дулааны шугам

400.0
Уерийн ус зайлуулах суваг

420.0
Хабитат, Мангирт чиглэлийн дулаан хангамжийн 2 дугаар контур

1,800.0
Хотын гэрэлтүүлэг

400.0
Нийтийн эзэмшлийн орон сууцны засвар, шинэчлэлт

134.0
Нийтийн эзэмшлийн орон сууцны их засвар /4, 5, 8, 9, Өргөө баг/

200.0
Нийтийн эзэмшлийн орон сууцны засвар, шинэчлэл

300.0
Цэвэр усны шугамын шинэчлэл

2,200.0
Сургуулийн барилга, 480 суудал

100.0
АШУИС-н "Спорт заалны барилга"

360.0
Багшийн хөгжлийн төвийн барилга худалдан авах

400.0
Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал

200.0
Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл

50.0
Анагаахын сургуулийн дотуур байрны барилгын их засвар

100.0
ХААИС-н барилгын их засвар

200.0
Ерөнхий боловсролын сургуулиудын сургалтын тоног төхөөрөмж

150.0
ШУТИС, Технологийн сургуулийн барилгын их засвар

128.0
Ерөнхий боловсролын сургуулиудын багш нарын тоног төхөөрөмж

2,400.0
Музей, номын сангийн цогцолбор

2,135.1
Аймгийн төвийн хатуу хучилттай авто зам

АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

- **9.0** Аймгийн Засаг даргын 2017-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн
- **59.0** Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэнд "Хүүхэд залуучуудын соёл амралтын цогцолбор"-ийг
- **174.1** Дахин төлөвлөлт 60 айлын орон сууц /Дархан сум 6-р баг/
- **2.0** Хяналтын камерийг цагдаагийн газрын төв хяналттай холбох /Хонгор
- **9.0** Хөтөл хорооллын дахин төлөвлөлт /Дархан сум, Малчин баг/
- **4.2** Төв замаас-13-р хороололд шинээр үүссэн НОС байр хүртэлх хатуу хучилттай зам /Дархан сумын 11-р
- **2.6** 74 айлын орон сууцнаас 32 айлын орон сууцны хорооллын ИШС /Шарын
- **2.1** Худаг гаргах /Дархан сумын 15-р баг/ /Хөтөл хороолол багийн төв/
- **30.0** Гэрэлтэй өрхийн эмнэлгийн гадна авто зогсоол /Дархан сум/
- **96.6** Явган төв зам- Хөшөө-Тойрог зам
- **98.0** Дугуй барилга-Хөшөө хүртэлх явган зам
- **186.0** Гадна хашаа-Хөшөө хүртэлх зам
- **64.7** Хашаа-Хөлбөмбөгийн талбай хүртэлх авто зам, гадна талбайн тохижилт
- **88.0** Хөл бөмбөгийн талбайн гадна явган зам /Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэн/
- **2.3** Авто зогсоол /Хөл бөмбөгийн талбай/
- **1.6** Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэнгийн авто зогсоолын шинэчлэлт
- **1.0** Залуучууд театрын барилгын галын дохиолол, хяналтын камер /Дархан
- **5.8** Хоккейн талбайн тохижилт /Дархан сум 16-р баг/
- **956.1** Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тохижилтын ажил /Дархан сумын 14-р
- **130.0** Эрчимжсэн загвар аж ахуй /Сэлэнгэ үүлдэрийн үнээ нийлүүлэх/
- **79.2** Мал аж ахуйн суурьшлын бүсийн дэд бүтэц
- **31.4** Эрчимжсэн туслах аж ахуйн суурьшлын бүсийн дэд бүтэц /Орхон сум, Энхтал
- **18.2** Дархан 50 цогцолборын тохижилт /НААУГ/
- **41.5** Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэнгийн гэрэлтүүлэг
- **20.0** Ногоон байгууламж /Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэн/
- **700.0** Хүүхдийн зуслангийн засвар /Хонгор сум/
- **1.6** Хог тээврийн тусгай зориулалтын машин /Дархан сум, НААУГ/
- **6.6** Тохижилтын ажлын засварын материал нийлүүлэх /Дархан сум/
- **33.0** Барилгын бараа, материал нийлүүлэх /НААУГ/
- **493.9** Зөөврийн сандал

АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

20.0
Муур устгах төсөл

20.0
Багийн төвийн гадна зогсоол /Малчин баг/

20.0
Барилгын гадна гэрэлтүүлэг, тохижилтын ажил /Аймгийн Прокурор/

20.0
“Шүүхийн сургалтын танхимын төв” тохижилтын ажил

20.0
“Тохилог орчин” төсөл /Автобусны буудал/

7.0
Хоккейн цохиур мод төсөл

19.5
“Эрсдлийг мэдээлэх систем” төсөл /Аймгийн ЗАА/

13.3
Цахим үйлчилгээ бидний хэрэглээ төсөл /Улсын бүртгэлийн хэлтэс/

3.5
Мод үржүүлгийн газар байгуулах, нарсан ойг нөхөн сэргээх, ойжуулах

5.0
Хөрсний судалгааны ажил

84.0
Үзэсгэлэн худалдааны зориулалттай асар майхан

18.0
Худалдааны гудамжны тохижилт /лангуу/

18.9
“Эртэч Монгол хөтөлбөрийн сургагч багш бэлтгэх сургалт” төсөл

19.9
“Хуванцар хаягдлын сав“ төсөл

10.0
“Жишиг хороолол” төсөл /Малчин баг Хөтөл хороолол/

10.0
“Хоггүй орчин” төсөл /15-р баг/

20.0
“Ажлын багаж хэрэгсэл” НААҮГ

16.2
Наадмын талбайн индэрийн хаалт

4.6
Аймгийн төвийн замын их засвар, шинэчлэл /Дархан сум 4, 5, 8, 9, Өргөө баг/-

3.1
Сурагчийн аюулгүй байдал

3.5
Музейн үзмэрийн танхимд байгаа баримлуудыг сэргээн засварлах төсөл

1.0
Дархан сумын газар зүйн нэрийн тодруулгын ажил

1.8
"Дээдсийн өв" төсөл

0.9
"Алтан Өд" төсөл

3.0
Музей номын сангийн цогцолборын барилгын төсөвт өөрчлөлт оруулах

3.9
Дархан сум 14 дүгээр баг Архивын газрын барилгын инженер геологийн

6.8
Дархан-Уул аймаг Дархан сум 15 дугаар баг үерийн ус зайлуулах сувгийн трассын

5.0
Залуус хороолол зураг төсөв боловсруулах

10.0
Дархан Шарын гол чиглэлийн авто замын барилгын ажлын зураг,

24.2
Цэвэрлэх байгууламжийн зураг төсөв боловсруулах /Орхон сум/

АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

45.0
Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах /Дархан сумын 4, 5,7,8-р

410.0
Гэрлэх ёслолын өргөө худалдан авах /Дархан сум 8-р баг/

5.2
Авто замын гэрлэн дохио /Дархан сум 12- баг/

169.4
Тусгай зориулалтын механизм /НААҮГ/

47.9
Цэцэрлэгийн засварын ажил /Дархан сум 2-р баг, 25-р цэцэрлэг/

84.0
Хогийн сав хийх

49.0
2 тарифт тоолуур нийлүүлэх /НААҮГ/

20.0
Дархан-Уул аймгийн цахим үйлчилгээний нэгдсэн платформ “E-Darkhan” гар

17.4
Дархан-Уул аймгийн цахим үйлчилгээний нэгдсэн платформ “E-Darkhan”

4.4
23-р цэцэрлэгийн засвар

139.1
Анагаахын уулзвараас ШУТИС чиглэлийн авто зам дагуух дугуйн зам

60.0
Хөл бөмбөгийн талбайн нэмэлт ажил

73.3
Автобусны буудал зогсоол /15-р баг/

399.2
Морь барианы гадна тохижилт

735.0
Хотын гэрэлтүүлэг /Дархан сум 5, 6, 7, 8-р баг/

20.1
дугуйн болон явган зам

37.4
Байшин төсөл

110.6
Сумын төвийн 8 дугаар багийг 1 дүгээр багтай холбох авто замын гүүрэн гарц /Дархан-Уул, Дархан

1.0
Автомашин /БСУГ/

37.3
АШУИС-ийн уулзвараас- Үйлдвэрийн бүсийн гурван замын уулзвар хүртэлх авто замын хучилтын

176.9
Анагаахын уулзвараас ШУТИС чиглэлийн авто зам, явган зам, гэрэлтүүлэг

214.9
"Гоё сургууль" төсөл /Дархан сум 1-р сургууль/

621.8
Дархан 60 цогцолбор /2 үе шатны ажил/

330.0
Хортой хог, хаягдал устгах үйлдвэр /Дархан сум/

500.0
Хог хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэр

100.0
Байгууллагын чадавхыг нэмэгдүүлэх /Тагнуул/

96.6
Нийтийн талбайн тохижилт /Шарын гол сум/

111.9
Барилгын засвар /БТСГ/

20.0
Гүнд амралтын барилгын дээвэр засвар /ХХҮГ/

27.5
Цэцэрлэгийн тохижилт /27-р цэцэрлэг/

АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

177.9
Ус зөөврийн авто машин /Дархан Ус Суваг ХК/

15.0
Явуулын гүүр

54.6
Авто замын индүү

47.7
Өөрөө өргөгч тусгай зориулалтын машин

203.0
Хог тээврийн тусгай зориулалтын шахдаг авто машин /Дархан сум, НААҮГ/

135.9
Өөрөө буулгагч тэвштэй авто машин /Дархан сум, НААҮГ/

800.0
Хүүхдийн автобус /Дархан сумын хэмжээнд/

30.0
Хяналт, шалгалтын тоног төхөөрөмж /МХГ/

80.9
Тусгай зориулалтын авто машин /Мал эмнэлгийн газар/

484.3
Тусгай зориулалтын техник /НААҮГ/

89.8
Аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг хангах

20.0
Мод тарих, ногоон байгууламж төлөвлөлтийн биет макет хийх

8.7
Монгол хэл, уран зохиолын танхимд техник, тоног төхөөрөмж /Шарын гол сум

10.0
Хүүхдийн зуслангийн засварын ажил /ГБХЗХГ/

14.8
Усалгааны систем /Шинэ иргэний төгөл/

10.0
Авъяас төсөл

19.0
Хог түр хадгалах цэг 20 тн контейнер

19.8
Хогийн сав /Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэнд/

19.5
Гадна сандал

10.0
Сургалтын орчин төсөл АҮЭХороо

18.0
Явган зам шинээр байгуулах

12.6
Гадна цахилгаан хангамж /Ахмадын хөгжлийн төв/

12.7
Тариалангийн талбайн хөрсний шинжилгээ

105.4
Зураг, төсөв боловсруулах

9.9
Дархан Шарын гол чиглэлийн авто замын нүхэн гарцын ажлын зураг

30.0
Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах /4,5,7,8-р баг/

20.0
Шарилжгүй Дархан төсөл

20.0
Хориотой ургамлын устгал хийх

217.9
Цахим Дархан төсөл

1,138.5
Хатуу хучилттай авто зам /25-р хороолол 2 үе шатны ажил/

АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

115.9	Соёлын төвийн дотор засвар /Шарын гол сум/
441.2	"Ногоон Дархан -2032" хөтөлбөр -2
57.9	Дээвэр засвар /Замын цагдаагийн тасгийн барилга/
80.0	Барилгын засвар /Давж заалдах Шүүх/
400.0	Гражийн барилга /Бараат хогийн цэг/
179.5	Нисэх буудлын зурвасыг хашаажуулах /Дархан сум/
207.0	Тусгаарлах хашаа /760у/м/
230.0	Хэсэгчилсэн Ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах /Залуус хороолол/ 130га
152.3	Тоног төхөөрөмж /Цагдаагийн газар/
30.0	Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, бэлэн байдлыг хангах /Улаан загалмайн
400.0	Бульдозер /НААУГ/ нийлүүлэх, TYS165-3HW
680.0	Экскаватор /НААУГ/ нийлүүлэх , /HYUANDAI HX300SL/
82.0	Тоног төхөөрөмж /Төрийн албаны салбар зөвлөл//
79.0	Хөдөө аж ахуйн техник үйлчилгээний дундын төв төслийн эхлэлтийн зардал
30.6	23-р цэцэрлэгийн засвар
0.5	Байшин төсөл
294.0	ЕБС-ийн ариун цэврийн өрөө, хувцас солих өрөөний засвар
150.0	Сурагч сандал ширээ
102.1	Спорт заалны засвар /Шарын гол сум 6-р сургууль/
18.0	Тусгай зориулалтын авто техник
99.0	Эмнэлгийн угаалгын тоног төхөөрөмж
290.0	Лууван хураагч 1ком
137.5	Лэд дэлгэц Дархан 50 цогцолбор
100.0	Тохижилтын ажлын бараа материал /Соёл амралтын хүрээлэн/
79.5	Дууны тоног төхөөрөмж /Залуучууд театр/
38.0	Ногоон Дархан-2032 төслийн "Шидэт модны үр" жүжиг
4.2	Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэнгийн хашааны хаалга жижиг
16.8	Хөл бөмбөгийн талбайд давхар сандал нийлүүлэх 16ш
31.4	Хөл бөмбөгийн талбайн гадна явган хүний замын ажил
60.3	Миний монгол цэцэрлэгт хүрээлэнгийн гэрийн суурь талбай байгуулах

АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

5.0
Тоглоомын талбайн тохижилт /14-р баг/

20.0
Ногоо Дархан-2032 Хотын ногоон байгууламж

10.0
Хөл бөмбөгийн талбайд саравчтай сандал нийлүүлэх

4.2
Мандлын цэцгийн үрсэлгээ суулгах ажил

19.4
Дархан Шарын гол чиглэлийн авто зам

20.0
Нийгмийн Даатгалын хэлтэс

12.0
Модун дүрс бичлэгийн студи төсөл

65.2
Гэрлэх ёслолын ордон гадна тохижилт

17.0
Дархан сумын 6,7 дугаар багийн хатуу хучилттай авто зам

3.1
Спортод ээлтэй орчин төсөл /БТСГ/

СУМЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

93.5 Гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээлэх төсөл	**22.2** Мал аж, ахуй суурьшлын бүсийн дэд бүтцийн цахилгааны ажил	**20.0** ИТХ ICO чанарын стандарт нэвтрүүлэх	**20.0** Тоног төхөөрөмж /Хурлын танхим/	**18.6** Техник хэрэглсэл /Хурлын танхим/
187.0 ЗДТГ-ын угтах хэсэг, ариун цэврийн өрөө, хурлын заалны их засвар	**134.0** Дархан сумын худаг	**205.9** Бараат хогын цэгт цахилгаан татах	**116.0** Дархан сумын авто зогсоол	**158.0** Ногоон дархан хөтөлбөр

Монголын анхны “Дүүжин гүүр”
Хуучин, шинэ Дарханы хооронд Хойд зүгийн бурхан багшийн сэрэг дүр, "Морин хуур" цогцолборыг холбосон Монгол Улсын анхны дүүжин гүүрийн зургийг уран барилгач Ч.Пүрэвдорж гаргаж барих ажлыг БНХАУ-ын Жи-Лин хотын "Лихуа зам гүүр байгууламж" компани 2008 оны 4-р сарын 10-наас эхлэн гүйцэтгэж 2008 оны 7-р сарын 31-нд дуусан ашиглалтанд хүлээлгэн өгсөн юм. Тус дүүжин гүүрийн урт нь 110 м, өргөн нь 4 м, өндөр нь 16 м ажээ.

АЙМГИЙН ОНХС-ГИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

Дүн	Ажлын нэр
25.2	Зураг, төсөл боловсруулах /2019-2021/
30.5	Дахин төлөвлөлт 60 айлын орон сууц
1.7	Цахилгаан шатны шинэчлэлт
907.7	Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тохижилтын ажил
227.5	27-р байрны дэргэдэх 4-н замын уулзвар хүртэлх авто зам, инженерийн шугам
100.0	Хөтөл хорооллын авто зам
232.7	Дугуйн зам
17.3	Хорооллын доторх авто замын өргөтгөл
19.5	Миний Монгол цэцэрлэгт хүрээлэнгийн хашааны хаалга
20.0	"Монголын газрын зураг" тохижилтын ажлын их засвар
7.5	Монгол гутал хөшөөг сэргээн засварлах
9.2	Тохижилтын ажил
444.0	Гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлэг /9,10,11,12-р баг/
70.0	Орон сууцны хороолол доторх гэрэлтүүлэг
111.5	27-р байрны дэргэдэх 4-н замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлэг
4.7	27-р байрны дэргэдэх 4-н замын уулзвар хүртэлх авто зам
859.9	Хүүхдийн эмнэлгийн их засвар
180.0	Авто зогсоол, тохижилтын ажил,
155.7	Авто зогсоол /11-р баг, Америкийн соёл, мэдээллийн төв/
59.9	Гэрэлтүүлэг, удирдлагын нэгдсэн систем /Дархан сум/
450.0	"Ногоон Дархан -2032"-1 хөтөлбөр
38.8	Хүүхдийн ор /9-р цэцэрлэг/
378.2	Дархан 60 цогцолбор /2 үе шатны ажил/
117.8	НОС-ны дээвэр, ИШС засвар /4-р баг, 3-4-р байрны/
1,462.3	Дугуйн болон явган зам /9, 10, 11, 13-р баг/

СУМЫН ОНХС-ГИЙН ЭХ ҮҮСВЭР (сая.төг)

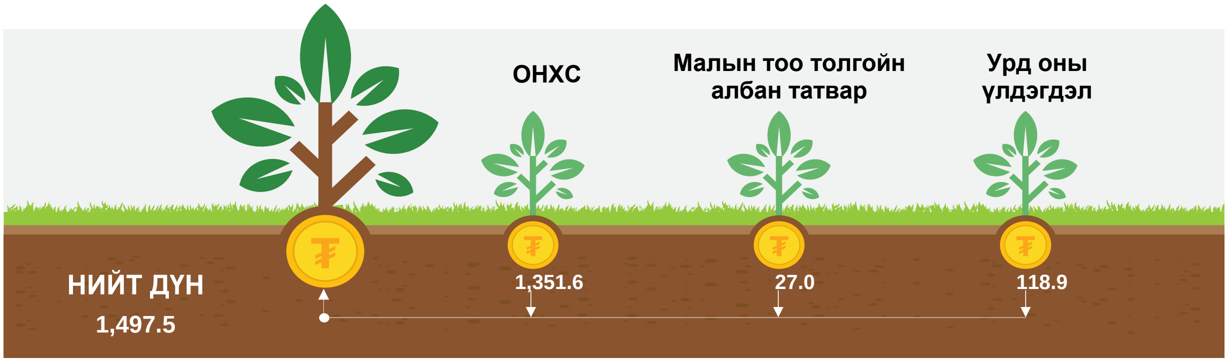

СУМЫН ОНХС-ГИЙН ЗАРЦУУЛАЛТ

- **17.9** Хүүхдийн тоглоомын талбайн тохижилт /13-р баг/
- **5.0** Хамтарсан багуудын үйлчилгээний нууцлалыг бэхжүүлэх төсөл
- **90.9** Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр
- **5.0** Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагааг дэмжих /Гэрэлтэй/
- **400.0** Хороолол доторх авто засварын хучилт /Дархан сум/
- **200.0** Авто зогсоол /Дархан сум/
- **43.4** Хороолол доторх авто зам, авто зогсоолын хучитгэлийн ажил
- **229.3** Олон үйлдэлт тусгай зориулалтын автомашин
- **299.6** Өөрөө буулгагч тусгай зориулалтын машин /НААУГ/
- **19.9** Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаар дэмжих төсөл /Гэрэлтэй
- **15.7** Байгаль орчин хог хаягдлын асуудлын хүрээнд ногоон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх технологи хөгжүүлэх төсөл
- **18.4** Гэмтэй ч гэртээ төсөл /ШШГ хорих 445-р анги/
- **5.5** Илгээлтийн ээзд - Сан хөмрөгийн баяжилт төсөл
- **6.5** Хүүхдийн төлөө хамтдаа төсөл /11-р цэцэрлэг/
- **5.0** Хүүхдийн ор төсөл /8-р цэцэрлэг/
- **15.1** Үзэсгэлэн худалдааны зориулалттай лангуу хийх ажил
- **5.0** Худалдааны зориулалттай лангуу хийх ажил
- **20.0** Эмгэг судлалын тасгийн ёслолын өрөө, арын өрөөний их засвар
- **13.0** Камержуулалтын төсөл
- **9.4** Гал тогооны тоног төхөөрөмжийн төсөл /ШШГ хорих 435-р анги/
- **6.5** Блокны машины төсөл /ШШГ хорих 435-р анги/
- **39.4** Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр
- **14.7** Бог малын эмэг нийлүүлэх ажил
- **12.3** Мал гаргах ажил

БУСАД ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

85.1
"Гоё сургууль" төсөл

450.0
Дээвэр, ИШСүлжээний засвар

346.6
Зулзагын гол дахь хүүхдийн амралтын газрыг засварлах

99.5
Сурьеэгийн тасгийн барилгын их засвар

80.0
10-р цэцэрлэгийн сантехникийн засвар

103.0
23-р цэцэрлэгийн засвар

851.4
Байгаль орчны уулзвараас Монгол банкны уулзвар хүртэлх авто зам, явган зам

948.6
Анагаахын уулзвараас ШУТИС чиглэлийн авто зам, явган зам, гэрэлтүүлэг

2.8
Авто замын гэрлэн дохио /Дархан сум/

104.5
Хатуу хучилттай авто зам /Дархан сум/

94.0
Байгаль орчин шилжих хөрөнгө оруулалт

33.8
Ойн зурвас байгуулах /3га/

12.0
Шилмүүст модны ойжуулалт /10га/

8.6
Ойн сангийн насны I, II ангийн ойд гэрэлжүүлэх, тохируулах огтлолт хийх

20.0
Уул уурхай болон бусад үйл ажиллагаанаас эвдэрч эзэнгүй орхигдсон 1га газарт нөхөн сэргээлт хийх

15.0
Амьтны ерөнхий ба нарийвчилсан агнуур зохион байгуулах судалгаа

3.8
Усны тоо бүртгэлийн ажлыг зохион байгуулах /1 удаа/

9.1
Хараа гол дагуу хог цэвэрлэгээний ажил зохион байгуулах /5 удаа/

5.0
Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн тооллого, бүртгэл хийх /1 удаа/

200.3
Нийтийн эзэмшлийн ногоон байгууламжийн талбайг нэмэгдүүлэх ажил

2.5
Хүрээлэн буй орчны үйл ажиллагааг иргэд олон нийтэд сурталчилах /1

6.0
Аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа иргэд,

4.8
Галт зэвсэг худалдан авах

4.5
Ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх

140.0
Ногоон Дархан-2032

6.0
ЕБС ариун цэврийн өрөөний засвар

Хонгор сум

2639.6 км2 газар нутагтай

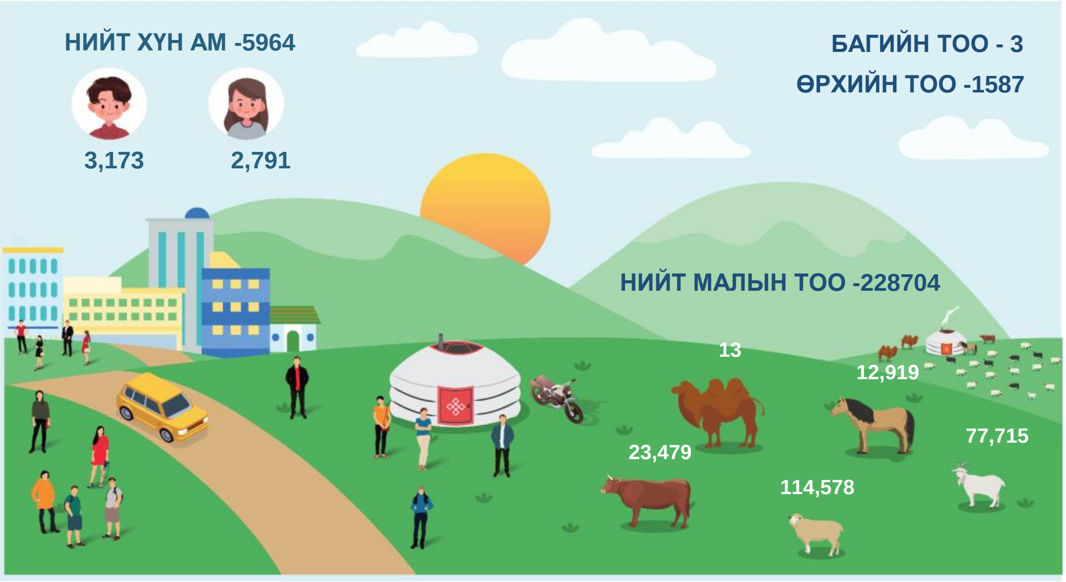

БАТЛАГДСАН ТӨСӨВ (сая төгрөг)

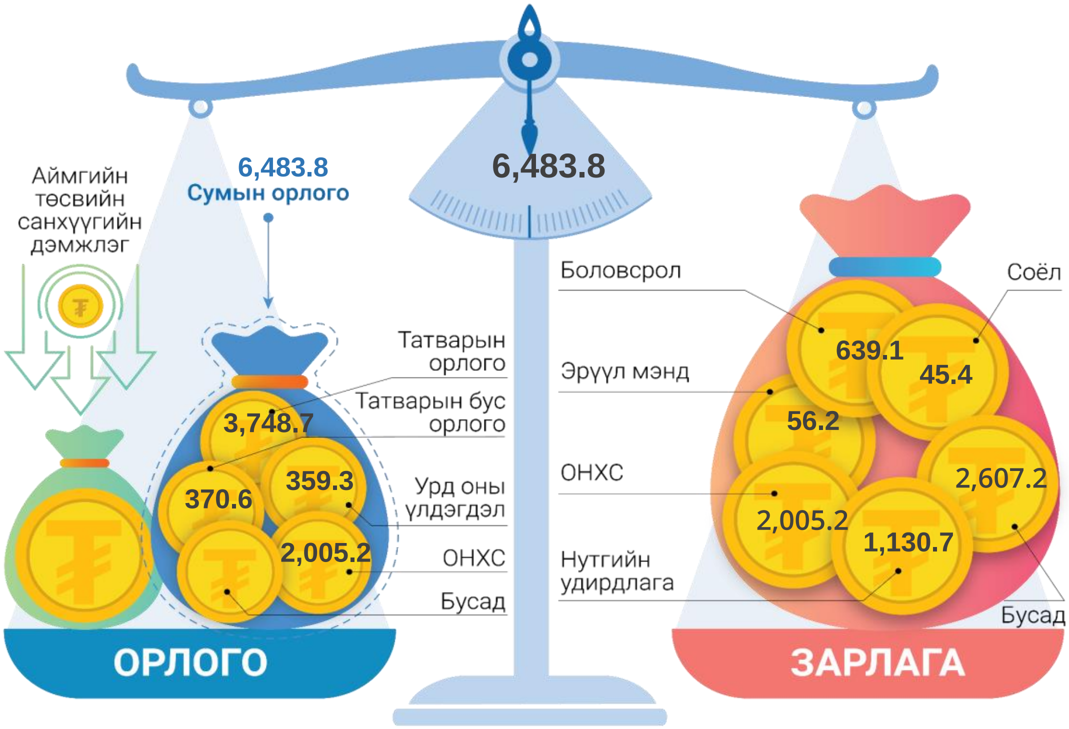

НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

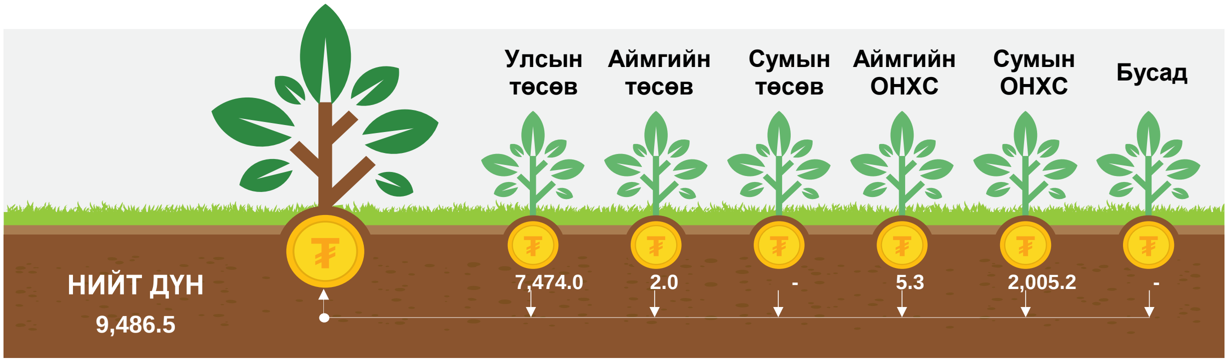

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

400.0
Спорт заалны барилга

327.0
Үерийн далангийн засвар, шинэчлэл

89.0
Цэвэрлэх байгууламжийн засвар, шинэчлэл

140.0
Цэцэрлэгийн барилга, 100 ор

6,222.8
Хонгор сумаас Салхит баг хүртэлх авто зам, 13.1 км

285.2
Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл

АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

2.0

Хяналтын камерийг цагдаагийн газрын төв хяналттай холбох /Хонгор

Монгол Ардын Хувьсгалт Намын төв хорооны 1959 оны 3 дугаар бүгд хурлаас анхны атрын 4 сангийн аж ахуй байгуулах шийдвэр гаргасны нэг нь Дархан сангийн аж ахуй одоогийн Хонгор сум юм.

Зулзагын голын амралтын бүс нутагт хоорондоо ороолцолдож ургасан хоёр мод байдаг. Эр мод нь өргөн хүрэн, харин эм мод нь нарийхан гоолиг цайвар шаргал өнгөтэй ажээ. Хос модонд нутгийн залуучууд «Сайн хань заяаж хайрла» хэмээн сүслэн залбирч мөргөж гуйдаг уламжлалтай.

АЙМГИЙН ОНХС-ГИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

5.3
Хүүхдийн зуслангийн засвар /Хонгор сум/

Хөшөө дурсгалын нэр: Атарчны хөшөө
Багууладсан он: 1989
Хөшөө, дурсгалын намтар: Атрын сангийн аж ахуй байгууллагдсаны 30 жилийн ойд зориулан босгосон.

СУМЫН ОНХС-ГИЙН ЭХ ҮҮСВЭР (сая.төг)

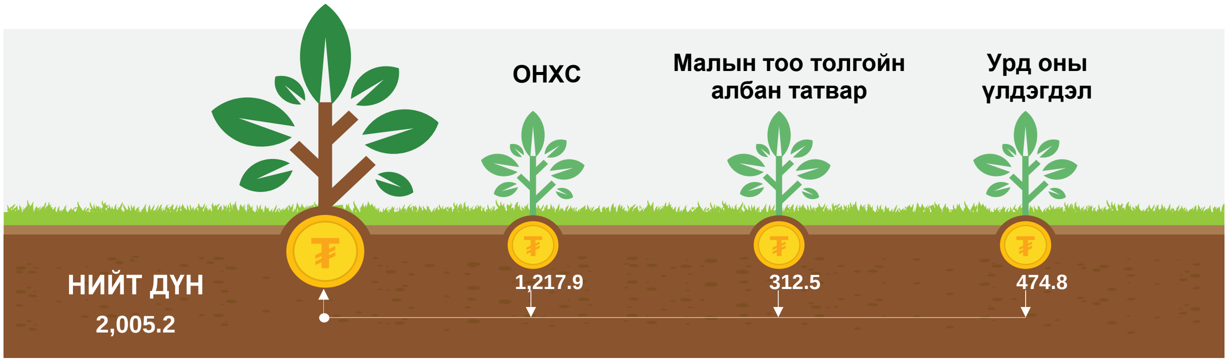

СУМЫН ОНХС-ГИЙН ЗАРЦУУЛАЛТ

- **20.0** Алслагдсан бэлчээрийг усжуулах, булаг тохижуулах
- **70.0** Малын үүлдэр угсааг сайжруулах
- **180.0** Сүү хүлээн авах цэг байгуулах
- **552.3** Сумын төвийн авто замыг хатуу хучилттай болгох "Тохижилт 5"
- **194.0** Салхит багийн 3,9,10,11,12,15,16 дугаар байрнуудын дээвэр
- **94.2** Цэвэрлэх байгууламжийн шинэчлэл
- **60.0** Эрүүл мэндийн төвд тоног төхөөрөмж нийлүүлэх
- **124.0** 14-р сургуулийн заалны их засвар
- **93.9** Салхит 3 дугаар багийн хөгжлийн төвийн их засвар
- **20.0** Бог малын ээмэг худалдан авах
- **85.0** Тусгай зориулалтын ариутгалын машин худалдан авах
- **20.0** Өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх
- **25.0** Мал угаалгын банн
- **73.7** Хар бэлчир, хустын давааны зам засвар
- **12.9** Сумын төвийн тохижилт 2
- **13.0** Салхит багийн дотор зам засвар
- **4.9** Атар сансар хэсэгт авто зам, явган хүний зам тавих ажлын зураг төсвийн үнэ
- **3.4** Хараа хэсэгт авто зам, явган хүний зам тавих ажлын зураг төсөв
- **19.0** Сумын төвийн тохижилт 4
- **61.5** Салхит багийн орон сууцны кодтой хаалга
- **133.0** Төмс хүнсний ногооны дундын аж ахуйд багаж тоног төхөөрөмж нийлүүлэх
- **9.3** Тусгай зориулалтын тээврийн хэрэгсэл худалдан авах
- **136.1** Төсөл хөтөлбөр

Орхон сум

442 км2 газар нутагтай

БАТЛАГДСАН ТӨСӨВ (сая төгрөг)

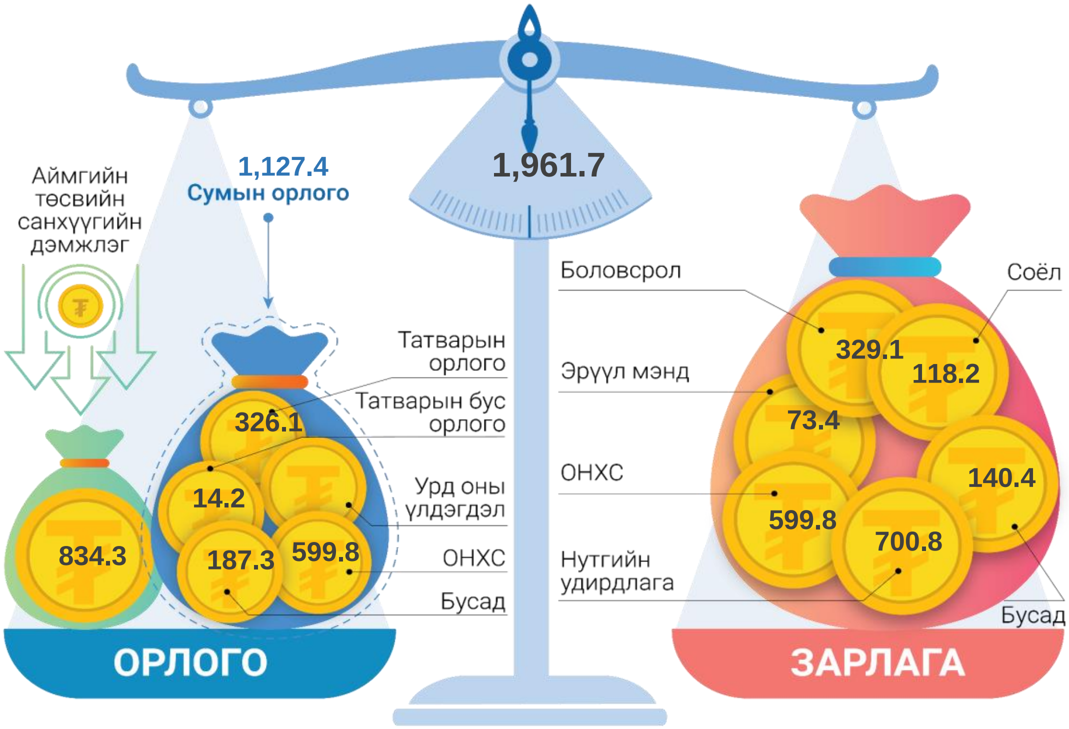

НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

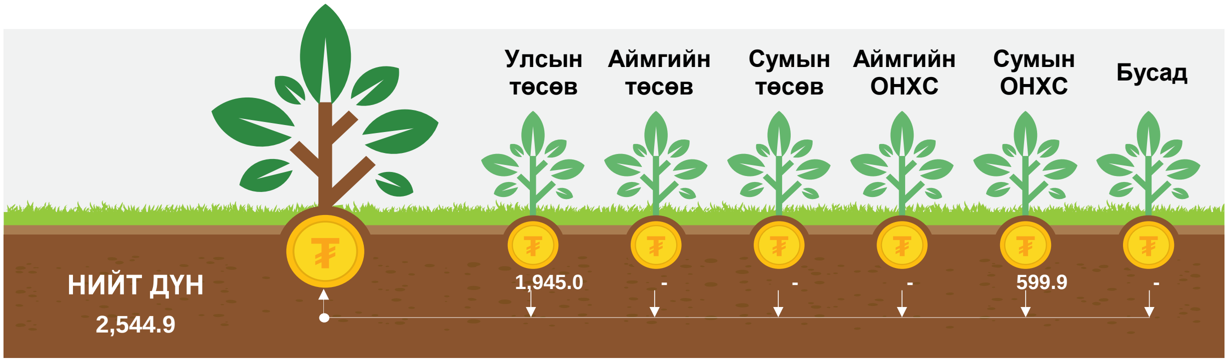

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

600.0
Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл

1,345.0
Сумын төвийн доторх авто замын их засвар

Улсын тэргүүний, Алтангадас одонт Орхон сум нь төмс, хүнсний ногоогоороо улсдаа танигдсан хөдөлмөрч ард түмэнтэй. Өнгөрсөн жил нийт талбайн 40 орчим хувийг үерт автуулж ургац алдаж байсан ч энэ жил байгалийн давагдашгүй хүчин зүйлээс сэргийлж хаврын хөдөлмөрийн үр шимээ эхнээсээ хүртэж байна.

СУМЫН ОНХС-ГИЙН ЭХ ҮҮСВЭР (сая.төг)

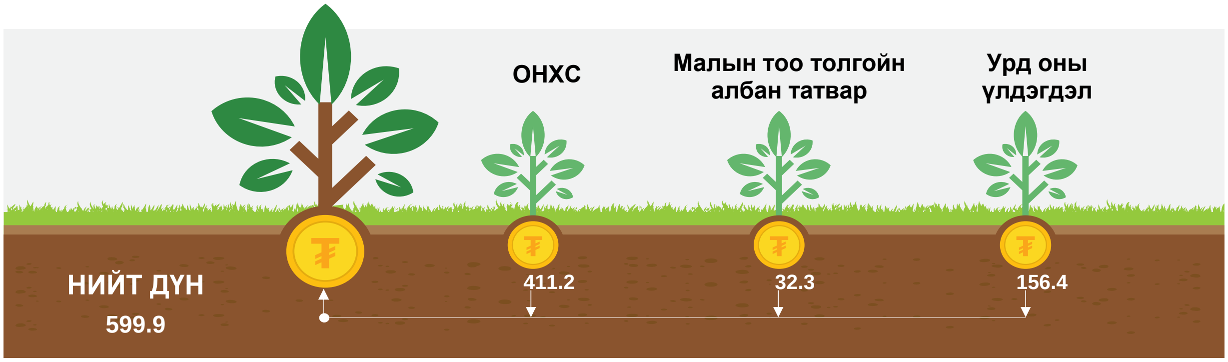

СУМЫН ОНХС-ГИЙН ЗАРЦУУЛАЛТ

129.7
Гал унтраах машины дулаан граж барих

20.0
Энхтал багийн хогийн нэгдсэн цэг байгуулах

247.8
Соёлын төвийн 2 давхарын их засвар

60.0
Засмал замын урсгал засварын ажил

10.0
Эзэмшил газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгаа гаргах

20.0
Наадмын талбайн гадна орчин тохижуулах

60.4
Хороололын гудамж талбайн гэрэлтүүлэг

20.0
Тариалангийн талбайн хэсэгт цахилгаан шугам татах

20.0
Сумын малыг ээмэгжүүлэх

12.0
Малын үүлэр угсаар сайжируулах

Шарын гол сум

95.53 км2 газар нутагтай

БАТЛАГДСАН ТӨСӨВ (сая төгрөг)

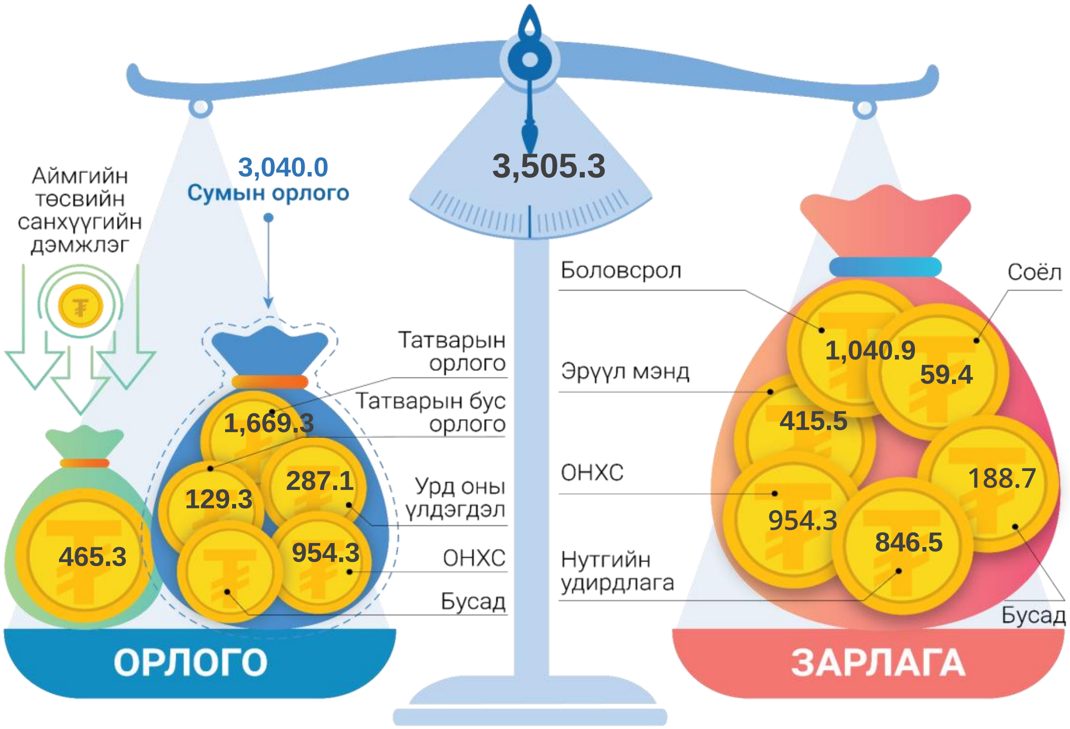

НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

НИЙТ ДҮН	Улсын төсөв	Аймгийн төсөв	Сумын төсөв	Аймгийн ОНХС	Сумын ОНХС	Бусад
28,201.2	27,055.5	110.8	-	77.6	954.3	3.0

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

260.0
Орчин үеийн хөл бөмбөгийн талбай байгуулах

25,307.3
Дархан-Шарын гол чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам

1,300.0
Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын засвар, шинэчлэл, /1.4 км/

188.3
Дархан баг чиглэлийн дулааны шугамын өргөтгөл

Монгол Зөвлөлтийн хайгуулчид 1958-1960 онд Шарын голын нүүрсний орд газрыг нээн илрүүлж ашиглалтын нөөцийг тогтоосноор 1961 оны 10-р сарын 17-нд уурхайн тосгоны анхны суурийг тавьжээ.

1962 оны 10-р сарын 21-нд Шарын голд засаг захиргааны нэгж үүсгэн байгуулах шийдвэр гарч уурхайчдын хорооны АДХ-ын гүйцэтгэх захиргаа байгуулан хоёр хороотойгоор үйл ажиллагаа эхэлж улмаар 1979 онд АИХ-ын Тэргүүлэгчдийн зарлигаар орон нутгийн хот болгон зохион байгуулсан билээ.

АЙМГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

8.7
Монгол хэл, уран зохиолын танхимд техник, тоног төхөөрөмж /6-р сургууль/

102.1
Спорт заалны засвар /6-р сургууль/

Монгол Зөвлөлтийн хайгуулчид 1958-1960 онд Шарын голын нүүрсний орд газрыг нээн илрүүлж ашиглалтын нөөцийг тогтоосноор 1961 оны 10-р сарын 17-нд уурхайн тосгоны анхны суурийг тавьжээ.

АЙМГИЙН ОНХС-ГИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

77.6
Соёлын төвийн дотор засвар /Шарын гол сум/

Хөшөө дурсгалын нэр: “Их бодь суварга” шүтээн
Байгуулагдсан он: 2008
Хөшөө, дурсгалын намтар: Дархан хайрханыхаа дэргэд Шарын гол ХК ивээн тэтгэж, Буддист залуучуудын соёлын төв, Хараагийн дарь эхийн хийдийн санаачлага, дэмжлэг оролцоотойгоор Улаанбаатар хот дахь “Зэндмэнэ суварга” компани бүтээжээ.

СУМЫН ОНХС-ГИЙН ЭХ ҮҮСВЭР (сая.төг)

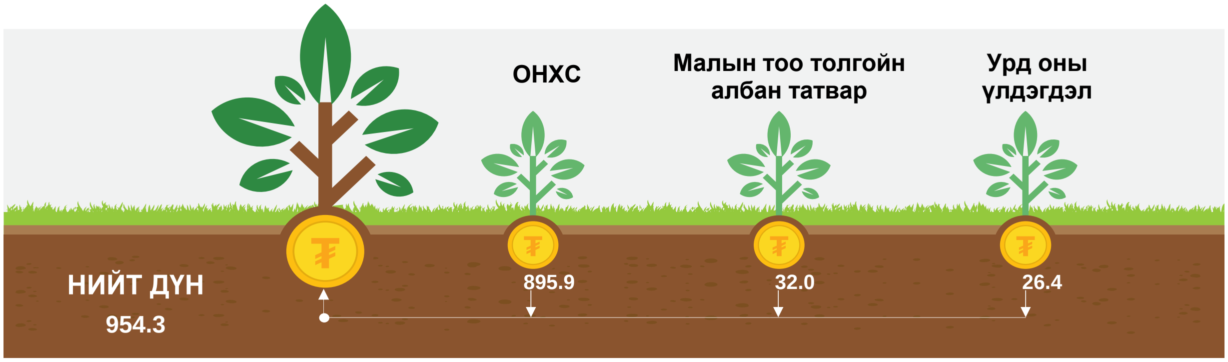

СУМЫН ОНХС-ГИЙН ЗАРЦУУЛАЛТ

92.3
Шарын гол сумын багуудад хийгдэх нэг маягийн сагсан бөмбөгийн талбай,

176.8
Шарын гол сумын 2 давхар барилгын дээвэр засварын ажил /6 байр/

78.6
Шарын гол сум, Санжинт баг Ойчил 5,6-р гудамжны дундах хэсгийн сайжруулсан авто зам ба

348.6
Шарын гол сумын Найрамдал талбайн тохижилтын ажил

8.4
Өндрийн гэрэлтүүлэг /3 ширхэг/

62.6
Гэр хорооллын нийтийн эзэмшлийн зам арчилалт

65.7
Төв зам дагуух байруудын дээврийн гэрэлтүүлэг /1-12, 16-р байр/

34.8
лед дэлгэц/5х3м/

40.0
Ногоон байгууламж нэмэгдүүлэх

34.0
Ногоон байгууламж хашаажуулах

12.5
Ногоон байгууламжын мод худалдан авах төсөл

БУСАД ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ (сая.төг)

3.0
Авто замын засвар /Шарын гол/

Дарханаас хойш 25 км зайтай орших Шарын голын хөндий рүү хадтай жижиг уулын урд дөрвөлжин улаан далантай жижиг булш, хиргисүүр 20 гаруй байдаг. Уулын урд толигор хаданд 3 хэсэг газар улаан зосоор зураг зурсныг 1980 онд олж илрүүлжээ.

НЭР, НЭРШЛИЙН ТАЙЛБАР

ТӨСВИЙН ОРЛОГО:

Хууль тогтоомжийн дагуу улсын болон орон нутгийн төсөв бүрдүүлэх орлого, төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлого

ТӨСВИЙН ЗАРЛАГА:

Төсөв захирагчийн үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр батлагдсан төсвөөс хуваарилан, зарцуулах хөрөнгө

ТЭНЦЭЛ:

Тухайн төсвийн жилийн төсвийн нийт орлого, зарлагын зөрүү

ОРОН НУТГИЙН ТӨСӨВ:

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-аас баталсан, тухайн шатны төсөвт харьяалагдах ерөнхийлөн захирагчийн бүрдүүлж, хуваарилан зарцуулах хөрөнгө

ТӨСВИЙН АШИГ:

Төсвийн зарлагаас давсан орлого

ТӨСВИЙН АЛДАГДАЛ:

Төсвийн орлогоос давсан зарлага

ТӨЛӨӨЛӨН ГҮЙЦЭТГҮҮЛЭХ ТӨРИЙН ЧИГ ҮҮРЭГ:

Нэгжийн удирдлагад төрөөс шилжүүлсний дагуу түүний нэрийн өмнөөс хэрэгжүүлэх эдийн засаг, нийгмийн шинжтэй асуудлууд

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ:

Төсвөөс санхүүжүүлж, тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн зардлыг хөрөнгө оруулалт гэнэ

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН НЭГДСЭН САН:

Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих, бүс нутгийн тэнцвэртэй байдлыг хангах зорилгоор улсын төсвөөс орон нутгийн төсөвт олгохоор дахин хуваарилалт хийх хөрөнгө

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН СУУРЬ ОРЛОГО:

Тухайн шатны төсөвт орох татварыг доод хувь, хэмжээгээр тооцсон орлого болон татварын бус орлогын нийлбэр

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН СУУРЬ ЗАРЛАГА:

Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн удирдлагыг болон орон нутгийн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдох урсгал болон хөрөнгийн зарлагын нийлбэр

ТӨСВИЙН ТОДОТГОЛ:

Тухайн жилийн төсвийг баталсан эрх бүхий байгууллагын шийдвэрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулахыг төсвийн тодотгол гэнэ

АЙМАГ, СУМЫН ЧИГ ҮҮРЭГ:

	ЗЗНДНТУТХ-ийн 21-22-р зүйл	Аймаг	Сум
НУТГИЙН УДИРДЛАГА	Аймгийн дунд хугацааны хөгжлийн үндсэн чиглэл, бодлого, төлөвлөлт	✓	
	Сумын хөгжлийн үндсэн чиглэл, бодлого, төлөвлөлт		✓
	Орон нутгийн өмчийн ашиглалт, эзэмшилт, захиран зарцуулалт, түүнд тавих хяналт	✓	✓
	Орон нутгийн төсөв, түүний төлөвлөлт, гүйцэтгэл, тайлан, хяналт	✓	✓
	Хууль тогтоомжид заасан хүрээнд албан татвар, төлбөр, хураамжийн хувь хэмжээг тогтоох	✓	✓
	ОНХС-гийн төлөвлөлт, хуваарилалт, зарцуулалт болон бусад сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, тайлан, хяналт	✓	✓
	Аймгийн хүний нөөцийн бодлогын төлөвлөлт, хөтөлбөр	✓	
	Аймгийн хүний нөөцийн хөтөлбөрийн хэрэгжилт, ажиллах нөхцөл		✓
ҮЙЛДВЭР, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, БАЙГАЛЬ ОРЧИН	Аймгийн хүнс, хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэлийн хөтөлбөр, хэрэгжилтэд тавих хяналт	✓	
	Аймгийн хүнс, хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилт		✓
	Аймгийн жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх сангийн менежмент	✓	
	Аймгийн аялал жуулчлалын бодлого, менежмент	✓	
	Аялал жуулчлалын үйл ажиллагааны зохицуулалт		✓
ХОТ, НИЙТИЙН АЖ АХУЙ, ДЭД БҮТЭЦ	Орон сууц, нийтийн аж ахуйн удирдлага		✓
	Гудамж, талбайн нэр, хаягжилтын нийтлэг зохицуулалт	✓	
	Суурин газрын гэрэлтүүлэг, арчлалт		✓
	Харилцаа, холбоо, цахилгаан, дулаан түгээх сүлжээ, цэвэр ус, бохир усны шугам болон хаягдал ус зайлуулах байгууламж, үерийн далан, суваг тэдгээрт хамааралтай барилга байгууламжийн төлөвлөлт, ашиглалт, хяналт,	✓	
	Сум хоорондын нийтийн тээврийн зохицуулалт	✓	
	Сумын хүн амын ундны болон ахуйн хэрэгцээний уст цэгийн төлөвлөлт, байршил, ашиглалт, хамгаалалт		✓
	Орон нутгийн зам, гүүр тэмдэг, тэмдэглэгээ, арчлалт, хамгаалалт		✓
	Суурин газрын замын хөдөлгөөн, авто зогсоолын зохицуулалт		✓
	Нийтийн зэмшлийн зам талбай, олон нийтийн соёл амралтын хүрээлэн, ногоон байгууламжийн ашиглалт, хамгаалалт		✓
	Орон нутгийн цэвэрлэх байгууламжийн арчлалт		✓
	Гал түймэр, үерийн хамгаалалтын байгууламж, суваг шуудуу, арчлалт		✓
	Аюултай болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлын менежмент	✓	
	Хог хаягдлын цэгийн байршил, энгийн хог хаягдлын менежмент		✓
	Оршуулгын газрын үйл ажиллагааны зохицуулалт		✓
ХУДАЛДАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	Худалдаа, үйлчилгээний нийтлэг зохицуулалт	✓	
	Худалдаа, үйлчилгээний зохион байгуулалт, хяналт		✓
НИЙГЭМ, СОЁЛЫН САЛБАР	Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв, нэгдсэн эмнэлэг, аймгийн музей, театр, номын сан, соёлын ордон, биеийн тамир, спортын цогцолборын барилга байгууламж, хөдлөх хөрөнгийн ашиглалт, засвар, үйлчилгээ	✓	
	Сумын сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, соёлын төв, номын сан, биеийн тамир, спортын барилга байгууламж, хөдлөх хөрөнгийн ашиглалт, засвар, үйлчилгээ		✓
	Хөшөө дурсгалын нийтлэг зохицуулалт	✓	
	Хөшөө дурсгалын байршил, хамгаалалт		✓

ТОВЧИЛСОН ҮГСИЙН ТАЙЛБАР

▶▶ **ДНБ**	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
▶▶ **ЕБС**	Ерөнхий боловсролын сургууль
▶▶ **ЗАН**	Заах аргын нэгдэл
▶▶ **ЗДТГ**	Засаг даргын Тамгын газар
▶▶ **ЗЗНДНТУТХ**	Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль
▶▶ **ИТХ**	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал
▶▶ **НДШ**	Нийгмийн даатгалын шимтгэл
▶▶ **ОНӨААТҮГ**	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар
▶▶ **ОНХС**	Орон нутгийн хөгжлийн сан
▶▶ **СӨББ**	Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллага
▶▶ **ТБОНӨХБАҮХАТ**	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай
▶▶ **УИХ**	Улсын Их Хурал
▶▶ **ЭМТ**	Эрүүл мэндийн төв